
LIST GALATSKÝM

Příručka pro studenta / 1. lekce Úvod a pozdrav

Úvod a komentář k Listu Galatským 1,1-5

Zveme vás ke studiu Pavlova dopisu Galatským – šesti krátkých kapitol, které zásadním způsobem ovlivnily křesťanský svět. Bez Listu Galatským by křesťanství a jeho historie vypadaly jinak. Jeho věroučný obsah – ospravedlnění z víry a svoboda od zákona – se považuje za pevnost, která odolá všem útokům namířeným proti evangeliu. Je to „Deklarace nezávislosti“ od zákonictví, neboť apoštol Pavel cítil, že je v sázce otázka křesťanovy svobody. Problémy, jimž čelil, byly skutečně zásadní: život v Kristu versus zákonictví a spasení z milosti skrze víru versus spasení na základě skutků. Kromě Ježíše Krista žádná jiná novozákonní osobnost neudělala pro vytvoření křesťanské teologie tolik jako právě apoštol Pavel, jehož autorství tohoto dopisu vědci pokládají za nesporné. List Galatským obsahuje nejranější a nejdůležitější prvky křesťanské víry, které nejmocnějším způsobem vyjadřuje klíčový verš: *„Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne“* (Ga 2,19b-20). Zde se teologie prolíná s Pavlovou zkušeností.

Když Bůh promluvil k Saulovi z Tarsu na cestě do Damašku, ze Saula se stal Pavel, kterého Bůh ustanovil za apoštola, služebníka a vyslance Pána Ježíše Krista. Předtím se Pavel jakožto farizeus, který studoval Písmo pod vedením skvělého učitele Gamaliela, domníval, že tato nová „Cesta“ judaismu škodí. Nenáviděl Kristovy následovníky a pronásledoval je. Přihlížel také tomu, když kamenovali Štěpána. Později Pavel cestoval jako Kristův vyslanec po celé Římské říši. Než ho Bůh povolal, aby o Ježíši vydával svědectví pohanům (viz Sk 7,58 – 28,31), dělalo se jen velmi málo pro to, aby evangelium uslyšel nežidovský svět.

Apoštol Pavel navštívil Galacii, která leží ve střední části Turecka, celkem třikrát – poprvé r. 47 po Kr. a potom před svým uvězněním v Jeruzalémě r. 58 po Kr. ještě dvakrát. Založil sbory mezi Galy, příslušníky keltských kmenů, kteří původně sídlili v jižní Evropě a v 3. století př. Kr. vytvořili království v Malé Asii. Galacie se stala římskou provincií kolem r. 25 př. Kr. Její hranice se posunuly směrem na jih a patřily k ní města Ikonium, Derbe, Lystra a Antiochie.

V této epištole se Pavel zabývá závažným tématem: Musí se pohané předtím, než mohou být považováni za křesťany, řídit židovskými nařízeními? Stoupenci judaismu šli za Pavlem do Galacie a tvrdili, že se pohané stanou pravými křesťany jedině tehdy, podřídí-li se židovským obřadům. Dokonce zpochybňovali Pavlovo apoštolství. Jelikož mnoho prvních věřících byli Židé, kteří teď uznávali Ježíše jako Mesiáše, zápasili s otázkou legalismu pod zákonem a svobody v Kristu – konkrétně s tím, zda se člověk musí nechat obřezat, aby ho Bůh plně přijal, nebo ne. Kvůli těmto fanatickým proselytům apoštol Pavel prožíval obavy o mladé galatské sbory.

Ježíš a jeho učedníci byli Židé – potomci Abrahama, Mojžíše, Davida a proroků. Jejich vlastní byl Izrael a své náboženské vzdělání dostávali v jeruzalémském chrámu a v synagogách. Jejich Biblí byl Starý zákon. Po Kristovu ukřižování a vzkříšení se všech dvanáct apoštolů, kteří se stali duchovními vůdci rané církve, nadále řídilo náboženskými zvyklostmi, v nichž byli vychováni. Pro ně byla slova Zákona a Proroků závazná. Přestože věřili, že Kristus je tím Spasitelem, kterého Židé tak dlouho očekávali, bylo pro ně těžké dát do souladu tradiční pohled na vyvýšeného a oslaveného Mesiáše s Ježíšem, jehož lidé považovali za zločince a přibili na kříž. Kristovo vzkříšení oživilo naději, že se Mesiáš vrátí v moci, aby založil své království. Pohané však věděli o chrámu a Mojžíšovu zákonu jen velmi málo. Měli by se tedy nejprve přiklonit k judaismu, aby se stali křesťany? To byla důležitá otázka. Pavlova rozhodná odpověď zněla: „Ne!“ Jsme přece ospravedlněni pouhou vírou (Ga 2,16)!

Uvažujte: Židovský zákon byl založen na obětech a obětních darech, které byly předzvěstí přicházejícího Mesiáše, takže pro první křesťany židovského původu představovalo přijetí skutečnosti, že Kristus naplnil zákon – byl za ně jednou provždy obětován – radikální změnu. Věřící z řad pohanů se nemuseli vyrovnávat s takovým duchovním zvratem, měli však zřejmě stejnou tendenci jako židovští křesťané 1. století, která spočívala v tom, že posuzovali ostatní věřící podle způsobu bohoslužby, terminologie nebo rituálů. Tyto tradice mohou v bohoslužbě účelně sloužit, ale začnou působit negativně, jestliže se zaměňují s vírou nebo

jsou vnucovány ostatním jako základní prvky pravé víry. Jedině víra v Krista spojuje člověka s Bohem a jinými křesťany.

~~~~~

Apoštol Pavel byl přesvědčen, že evangelium není zákon, jímž se má věřící řídit, ale zázrak, který má prožívat. Jeho nespokojenost je zřejmá. Po stručném pozdravu uvádí své postavení, přičemž používá řecké slovo *apostolos* (v. 1). Poněvadž zastánci judaismu útočili na právoplatnost jeho apoštolství, obhajoval své povolání. Pojem apoštol znamená „vyslanec“. Určitě se používal v souvislosti s Dvanácti, kteří chodili s Kristem, ale také vyjadřuje duchovní autoritu. Pavel Galatské nechválí ani nežádá o jejich modlitby, jak bylo při psaní dopisů jeho zvykem.

Pavel trvá na tom, že jeho apoštolství je stejné jako u dvanácti nejbližších Ježíšových učedníků. I když sám nedoprovázel Krista při jeho pozemské službě, viděl ho po jeho vzkříšení (Sk 1,21-22; 9,3-6; 1 K 9,1-2; 15,8). O svém mandátu píše, že byl „*povoláný a pověřený nikoliv lidmi, ale Ježíšem Kristem a Bohem Otcem*“ (v. 1). Apoštolem ho ustanovil tentýž Bůh, který vzkřísil z mrtvých Ježíše Krista (1,15). Pavlova poznámka „*církvím v Galacii*“ (v. 2) zahrnovala sbory v Pisidské Antiochii, Ikoniu, Lystře, Derbe a možná i další křesťanská společenství této římské provincie. Slovo, které se zde překládá jako „církev“, je *ekklesia* a znamená „vyvolení“ nebo „shromáždění“. Pavlův pozdrav „*Milost vám a pokoj*“ (v. 3) se běžně používal při přivítání mezi Řeky i Židy. Milost je zde vyjádřena pomocí slova *charis*, které znamená také Boží dar nebo nezaslouženou přízeň. Židovské *šalom* ukazuje na blaho, jež tento dar doprovází.

Tento pozdrav poskytl apoštolu Pavlovi příležitost, aby Galatským připomněl, co vykonal Pán. On je ten, kdo „*sám sebe vydal za naše hříchy, aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku*“ (v. 4). Kdysi jsme žili pod nadvládou satana, ale Ježíš nás z jeho pout a otroctví hříchu vysvobodil. Proto Pavel uzavírá svůj pozdrav tím, že přisuzuje Bohu věčnou slávu. Celý stvořitelský řád vypovídá o Boží slávě (Ž 19,1), ale nejvíce se jeho sláva projevuje v Božím díle vykoupení.

Osobní shrnutí: Nezkušení galatští křesťané se octli ve velkém nebezpečí. Malá církevní společenství, která Pavel založil, již trpěla pronásledováním ze strany nevěřících Židů i dalších odpůrců křesťanství. Představte si jeho zármutek a obavy, když zjistil, že tam přišlo několik křesťanů a začali šířit falešné učení! Okamžitě a nekompromisně zareagoval, aby Galatské upevnil v pravdě. Přísnost jeho slov pramenila z jeho lásky k nim. Pečujeme i my s takovým nasazením o křesťany, kteří prožívají zápasy? Dnes stejně jako v Pavlově době se většina světa staví proti evangeliu a pohlíží na křesťany s netečností, která maskuje nepřátelský postoj. Měli bychom být připraveni povzbuzovat věřící a nebát se vstoupit do konfrontace s věroukou nebo životním stylem, jež neodpovídají této pravdě. Tyto malé skupiny mladých křesťanů v Galacii přežily a zesílily, protože jim apoštol Pavel řekl to, co potřebovaly slyšet. Máme odvahu upozornit na chybu a postavit se proti hříchu stejným způsobem jako Pavel? On to dělal s láskou, napomínal věřící jako *bratry* a vždycky jim přál „*milost... a pokoj*“. Ve snaze konat Boží vůli může každého z nás povzbudit Pavlovo přání Koloským: „*Nechť ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství; se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte...*“ (Ko 3,16).

POZNÁMKA: Pokud není uvedeno jinak, jsou všechny biblické citace z Českého ekumenického překladu Bible z roku 1979.

OTÁZKY K OSOBNÍMU STUDIU

Otázky ke komentáři: Úvod a pozdrav

1. Až si přečteš komentář, vyslechněš přednášku a přečteš Ga 1,1-5, sdílej se se svou skupinou o tom, a) co považuješ za Pavlovo pověření pro jeho roli; b) co podle tebe Kristus vykonal kvůli tobě a mně; c) či toto všechno byl záměr.

Otázky ke 2. lekci: Pavlova autorita a evangelium – Ga 1,6 – 2,10

Než se pustíš do vypracovávání odpovědí na otázky, modli se o vedení a správný pohled. Přečti Ga 1,6 – 2,10 najednou i s uvedenými poznámkami. Nezapomeň psát odkazy na Písmo, aby bylo vidět, odkud čerpáš své odpovědi. Otázky označené hvězdičkou jsou určeny k hlubšímu přemýšlení.

Ohrožení pravdy – Ga 1,6-7

2. Všimni si věty „... odvracíte k jinému evangeliu. Jiné evangelium ovšem není“ (vv. 6b-7a). Přečti si Sk 15,1-11 a 1 K 15,1-4; definuj *evangelium*.

Důležitost zvěsti – Ga 1,8-9

3. Evangelium je předmětem Pavlova zájmu ve vv. 8-9. Dopln chybějící text:
  - a) V. 8: „Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, _____, budiž proklet.“
  - b) V. 9: „Jak jsem právě řekl, a znovu to opakuji. Jestliže vám někdo hlásá jiné evangelium než to, _____, budiž proklet.“
4. Provádění změn v evangeliu je vážná věc. Jaké varování najdeš v následujících verších?
  - a) L 11,46.52
  - b) 2 J 1,10-11

Postoj posla – Ga 1,10-12

5. a) Co asi apoštola Pavla vedlo k tomu, že opustil téma evangelia a obrátil pozornost čtenářů na sebe?
  - b) Proč Pavel tvrdí, že se nemůže zalíbit lidem i Bohu? (Viz J 5,41-44.)
  - *c) S jakými podobnými situacemi se můžeme setkat dnes? Jak bychom je měli vyřešit?
6. Přečti si znovu vv. 11-12.
  - a) Kdo je autorem evangelia, které káže apoštol Pavel?
  - b) Co je zde podle tebe v sázce?
  - c) Kdo ve skutečnosti utrpí ztrátu, jestliže se Pavlovi nepodaří své posluchače ohledně evangelia přesvědčit?

Apoštol Pavel připomíná své povolání od Boha – Ga 1,13-17

7. Přečti si vv. 13-14. Pavel barvitě líčí život, který „kdysi vedl“. Co byl za člověka předtím, než se obrátil? Jaké zvyky tehdy měl? (Více informací viz Sk 22,3-4 a Fp 3,1-8.)
8.
  - a) Přečti si v. 15. Jakým způsobem si Bůh Pavla povolal?
  - b) Přečti si J 1,12-13. Komu Bůh nabízí svou milost?
  - *c) Otázka k zamyšlení: Proč by se člověk, který se dozví o Boží milosti, rozhodl ji nepřijmout?

9. Co apoštol Pavel považuje za svou povinnost ve vv. 16-17 a proč?

Apoštol Pavel nese evangelium do Jeruzaléma a dál – Ga 1,18-24

10. Přečti si Mt 16,13-20; Sk 1,15; 2,14; 4,1-12; 1 K 15,3-5, kde se dozvíš něco o Petrovi. Proč se s ním Pavel chtěl setkat?

11. Co se stalo během první Pavlovy cesty do Jeruzaléma po jeho obrácení?

12. Přečti si Sk 22,17-21. Co apoštola Pavla přimělo odejít z Jeruzaléma do Kilikie a Sýrie a jak ho tam přijali?

Pavlova druhá návštěva Jeruzaléma – Ga 2,1-5

13. Přečti si Sk 4,36; 11,22-26; 13,1; 2 K 2,13-14. Popiš Barnabáše a Tita.

14.

a) Jaké důvody vedly apoštola Pavla k druhé návštěvě Jeruzaléma?

b) Čemu se můžeš naučit z v. 2 a jak to můžeš uplatnit ve vlastním životě?

Bůh dává a určuje význam – Ga 2,6-9

15. *

a) Co myslíš, proč apoštol Pavel použil větu „kteří se těšili zvláštní vážnosti“ (v. 6), když mluvil o těchto vůdcích?

b) Jak ti pomáhají verše 1 K 1,26-31 a Jk 4,6 pochopit v. 6?

16. Co znamená slovní spojení „pravice společenství“ (v. 9 – Nová smlouva /NS/)?

Jediná prosba – Ga 2,10

17. Přečti si Sk 11,27-30 a Ř 15,25-27. V čem „společenství“ křesťanů přesahuje jednotu ve věroučných záležitostech?

18. Jakou je pro tebe výzvou

a) jednotu duchovních vůdců církve v Jeruzalémě?

b) Pavlova odpověď na ni?

Osobní úvaha: V řečtině je z Ga 2,4 zcela zřejmé, že „falešní bratři“ (NS i NBK) jsou záměrně nasazení, aby zdiskreditovali apoštola Pavla a působili mu trápení. Už jsi někdy měl co do činění s nečestnými a podlými protivníky? Takové nepřátelství není snadné pochopit ani se s ním vypořádat. Může ti Pavlův příklad pomoci? Jak můžeš pomoci těm, kdo čelí takovému nepřátelství? Na začátku nového týdne se modli za to, abys dokázal zařadit do svého života alespoň jednu věc, kterou ses během této lekce naučil.